

Małżeństwo a konkubinat

Autor opracowania: aplikant adwokacki Paulina Ruzik

L.p.	Małżeństwo	Konkubinat
1.	Definicja	Nieformalny związek dwóch osób pozostających ze sobą w faktycznym pożyciu
2.	Formy zawarcia	---
	<p>Ślub cywilny – małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński (art. 1 ust. 1 k.r.o.)</p> <p>- istnieje także możliwość zawarcia małżeństwa przed polskim konsulem (art. 2 ust 4 k.r.o.)</p> <p>Ślub kościelny – małżeństwo zostaje również zawarte, gdy mężczyzna i kobieta zawierający związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu kościoła albo innego związku wyznaniowego w obecności duchownego oświadczą wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu i kierownik urzędu stanu cywilnego następnie sporządzi akt małżeństwa. Gdy zostaną spełnione powyższe przesłanki, małżeństwo uważa się za zawarte w chwili złożenia oświadczenia woli w obecności duchownego (art. 1 ust. 2 k.r.o.)</p>	
3.	Majątek	- każdy z konkubentów posiada majątek odrębny, - przedmioty nabyte „wspólnie” stają się współwłasnością konkubentów na zasadach ogólnych (k.c.),
	<p>Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy majątek wspólny obejmujący przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków.</p> <p><u>Majątkowe ustroje małżeńskie:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ustawowa wspólność majątkowa, 2. umowy majątkowe małżeńskie: <ul style="list-style-type: none"> - rozdzielnosc majątkowa, - rozdzielnosc majątkowa z wyrównaniem dorobków, - rozszerzenie ustawowej wspólności majątkowej; - ograniczenie ustawowej wspólności majątkowej 	
4.	Podatek dochodowy	Brak możliwości wspólnego rozliczenia
	<p>Małżonkowie, między którymi istnieje <u>przez cały rok podatkowy</u> wspólność majątkowa, pozostający w związku małżeńskim przez cały rok podatkowy mogą, o ile żadno z małżonków nie podlega opodatkowaniu ryczałtowemu, na wspólny wniosek wyrażony w zeznaniu podatkowym, zostać opodatkowani łącznie (art. 6 ust. 1 ustawy z dn. 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych)</p>	

5.	Podatek od spadków i darowizn	<p>Darowizny między małżonkami są zwolnione od podatku (art. 4a ust 1 ustawy z dn. 18.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn)</p> <p>UWAGA! Zwolnienie z podatku od spadków i darowizn <u>nie wyłącza obowiązku złożenia stosownej deklaracji w urzędzie skarbowym</u> w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego lub od dnia uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. W przypadku nie dopełnienia tego obowiązku nabycie własności lub praw majątkowych na drodze dziedziczenia lub darowizny następuje na zasadach ogólnych.</p>	<p>Konkubenci zaliczają się do trzeciej grupy podatkowej, czyli są traktowani tak jak osoby obce. W tej grupie obowiązuje najniższy limit zwolnienia podatkowego – 4.902 zł (limit pięcioletni). Od wszystkiego, co powyżej, powinni zapłacić podatek. (art. 14 w zw. z art. 9 ustawy o podatku od spadków i darowizn)</p>
6.	Dzieci	<p>OJCOSTWO</p> <ol style="list-style-type: none"> Jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. (art. 62 § 1 k.r.o.) Domniemanie ojcostwa męża matki może być obalone tylko poprzez wytoczenie <u>powództwa o zaprzeczenie ojcostwa</u> – termin 6 miesięcy od dnia dowiedzenia się o narodzinach dziecka, nie później jednak niż do dnia osiągnięcia przez dziecko pełnoletniości. <p>NAZWISKO DZIECKA</p> <p>Dziecko, co do którego istnieje domniemanie, że pochodzi od męża matki, nosi nazwisko będące nazwiskiem obojga małżonków. Jeżeli małżonkowie mają różne nazwiska, <u>dziecko nosi nazwisko wskazane w ich zgodnych oświadczeniach</u>. Małżonkowie mogą wskazać nazwisko jednego z nich albo nazwisko utworzone przez połączenie nazwiska matki z nazwiskiem ojca dziecka (art. 88 § 1 k.r.o.)</p> <p>Małżonkowie mogą wspólnie przysposobić dziecko (art. 115 k.r.o.) Jeden z małżonków może przysposobić dziecko drugiego małżonka, także po jego śmierci.</p>	<p>OJCOSTWO</p> <p>Ojcostwo konkubenta można ustalić poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uznanie ojcostwa, które następuje, gdy mężczyzna, od którego dziecko pochodzi, oświadczy przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, że jest ojcem dziecka, a matka dziecka potwierdzi jednocześnie albo w ciągu trzech miesięcy od dnia oświadczenia mężczyzny, że ojcem dziecka jest ten mężczyzna (art. 73 § 1 k.r.o.) - na mocy orzeczenia sądu <p>NAZWISKO DZIECKA</p> <p>Jeżeli ojcostwo zostało ustalone przez uznanie, dziecko nosi nazwisko wskazane w zgodnych oświadczeniach rodziców, składanych jednocześnie z oświadczeniami koniecznymi do uznania ojcostwa. Rodzice mogą wskazać nazwisko jednego z nich albo nazwisko utworzone przez połączenie nazwiska matki z nazwiskiem ojca dziecka. Jeżeli rodzice nie złożyli zgodnych oświadczeń w sprawie nazwiska dziecka, nosi ono nazwisko składające się z nazwiska matki i dołączonego do niego nazwiska ojca. Do zmiany nazwiska dziecka, które w chwili uznania już ukończyło trzynaście lat, jest potrzebna jego zgoda. (art. 89 § 1 k.r.o.)</p> <p>W razie sądowego ustalenia ojcostwa sąd nadaje dziecku nazwisko w wyroku ustalającym ojcostwo. Jeżeli dziecko ukończyło trzynaście lat, do zmiany nazwiska jest potrzebna jego zgoda. (art. 89 § 2 k.r.o.)</p> <p>Brak możliwości wspólnego przysposobienia dziecka. Brak możliwości przysposobienia dziecka po zmarłej konkubinie /konkubencie.</p> <p>UWAGA! w razie przysposobienia dziecka konkubenta/konkubentki ustaje jego/jej władza rodzicielska! (art. 123 § 1 k.r.o.)</p>
7.	Dziedziczenie	<p>I. DZIEDZICZENIE USTAWOWE:</p> <ol style="list-style-type: none"> w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni <u>w częściach równych</u>. Jednakże część przypadająca małżonkowi <u>nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku</u> (art. 931 § 1 k.c.) 	<p>Brak możliwości dziedziczenia ustawowego</p>

		<p>2. w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice (art. 932 § 1 k.c.) - udział spadkowy małżonka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodzeństwem i zstępnymi rodzeństwa spadkodawcy, <u>wynosi połowę spadku</u> (art. 933 § 1 k.c.)</p> <p>3. w braku zstępnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich zstępnych, cały spadek przypada małżonkowi spadkodawcy (art. 933 § 2 k.c.)</p>	
		<p>II. DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE Brak jakichkolwiek ograniczeń przy powoływaniu do spadkobrania w testamencie. Jedynym spadkobiercą może być konkubent/konkubina.</p> <p>UWAGA! Należy pamiętać, że przy dziedziczeniu testamentowym wchodzi w grę zachowek (art. 991 § 1 k.c.): Zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, o ile nie zostali wydziedziczeni, należy się: - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by im przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni, - połowa wartości tego udziału w innych wypadkach.</p>	
8.	<p>Inne uprawnienia związane ze śmiercią małżonka/konkubenta</p>	<p style="text-align: center;"><u>Prawo do pochówku</u></p> <p>Zgodnie z art.10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych prawo pochowania zwłok ludzkich ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pozostały małżonek, 2. krewni zstępni, 3. krewni wstępni, 4. krewni boczni do 4. stopnia pokrewieństwa, 5. powinowaci w linii prostej do 1. stopnia. <p>Prawo pochowania zwłok osób wojskowych zmarłych w czynnej służbie wojskowej przysługuje właściwym organom wojskowym w myśl przepisów wojskowych. Prawo pochowania zwłok osób zasłużonych wobec Państwa i społeczeństwa przysługuje organom państwowym, instytucjom i organizacjom społecznym. <u>Prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiąza.</u></p> <p>Szpital wyda zwłoki właśnie osobom wskazanym w art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Jest możliwe wydanie zwłok konkubinie/ konkubentowi jako osobie, która się dobrowolnie zobowiąże do pochowania zmarłego, pierwszeństwo jednak ma najbliższa rodzina, tj. osoby wymienione ww. przepisie.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Uprawnienie do korzystania z mieszkania</u></p> <p>Małżonek i inne osoby bliskie spadkodawcy, które mieszkały z nim do dnia jego śmierci, są uprawnione do korzystania w ciągu trzech miesięcy od otwarcia spadku z mieszkania i urządzenia domowego w zakresie dotychczasowym (art. 923 § 1 k.c.)</p> <hr/> <p>Małżonek dziedziczący z ustawy w zbiegu z innymi spadkobiercami, wyjąwszy zstępnych spadkodawcy, którzy mieszkali z nim razem w chwili jego śmierci, może żądać ze spadku ponad swój udział spadkowy przedmiotów urządzenia domowego, z których za życia spadkodawcy korzystał wspólnie z nim lub wyłącznie sam. Do roszczeń małżonka z tego tytułu stosuje się odpowiednio przepisy o zapisie zwykłym. (art. 939 § 1 k.c.)</p> <p style="text-align: center;">Brak takiego uprawnienia</p>

<u>Wstąpienie w stosunek najmu</u>	
W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą (art. 691 § 1 k.c.)	
Faktyczne wspólne pożycie, w rozumieniu art. 691 § 1 KC, oznacza więź łączącą dwie osoby pozostające w takich relacjach jak małżonkowie (uchwała SN z 20.11.2009 r. III CZP 99/09)	
<u>„Rozciągnięcie” służebności mieszkania</u>	
Mający służebność mieszkania może przyjąć na mieszkanie małżonka i dzieci małoletnie. Inne osoby może przyjąć tylko wtedy, gdy są przez niego utrzymywane albo potrzebne przy prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dzieci przyjęte jako małoletnie mogą pozostać w mieszkaniu także po uzyskaniu pełnoletności. (art. 301 § 1 k.c.)	
Można się umówić, że po śmierci uprawnionego służebność mieszkania przysługiwać będzie jego dzieciom, rodzicom i małżonkowi (art. 301 § 2 k.c.)	Brak możliwości ustalenia, że po śmierci uprawnionego służebność mieszkania będzie przysługiwać konkubentowi.
<u>Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu</u>	
Z chwilą śmierci jednego z małżonków spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, które przysługiwało obojgu małżonkom, przypada drugiemu małżonkowi. Małżonek ten, jeżeli nie jest członkiem spółdzielni, powinien w terminie jednego roku od dnia śmierci współmałżonka złożyć deklarację członkowską. Małżonkowi zmarłego członka spółdzielni przysługuje roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni (art. 14 ustawy z dn. 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych)	Konkubenci jako osoby bliskie w rozumieniu art. 2 ust 5 ustawy z dn. 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, zgodnie z art. 15 te same ustawy mają roszczenie o przyjęcie do spółdzielni i zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, ale tylko i wyłącznie w przypadku wygaśnięcia tego prawa na zasadach opisanych w art. 11, 13 oraz 14 te same ustawy.
<u>Rachunek bankowy</u>	
W przypadku śmierci posiadacza rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej bank jest obowiązany wypłacić z tych rachunków kwotę wydatkowaną na koszty pogrzebu posiadacza rachunku osobie, która przedstawiła rachunki stwierdzające wysokość poniesionych przez nią kosztów - w wysokości nieprzekraczającej kosztów urządzenia pogrzebu zgodnie ze zwyczajami przyjętymi w danym środowisku, (art. 55 ust. 1 pkt 1. Ustawy z dn. 13.05.2002 r. prawo bankowe)	
Posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie - po swojej śmierci - wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi , wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej - dyspozycja wkładem na wypadek śmierci (art. 56 ust. 1 ustawy prawo bankowe)	Konkubenci nie znajdują się w kręgu osób, na rzecz których może ustanowić dyspozycję wypłaty środków z rachunku bankowego po śmierci jego posiadacza
<u>Renta rodzinna</u>	
Renta rodzinna przysługuje tylko uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń	Brak prawa do renty rodzinnej po zmarłym konkubencie/konkubinie
Do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny: 1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;	

		<p>2) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;</p> <p>3) małżonek (wdowa i wdowiec);</p> <p>4) rodzice.</p> <p>(art. 65 oraz 67 ustawy z dn. 26.08.2009 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych)</p>	
9.	Formy ustania związku	<ol style="list-style-type: none"> śmierć jednego z małżonków, uznanie za zmarłego jednego z małżonków (art. 55 k.r.o.) – małżeństwo ustaje z chwilą, która w orzeczeniu o uznaniu tego małżonka za zmarłego została oznaczona jako chwila jego śmierci, rozwód (art. 56 k.r.o.) - zupełny i trwały rozkład pożycia, unieważnienie małżeństwa (art. 17 k.r.o.), 	<ol style="list-style-type: none"> śmierć jednego z konkubentów, rozstanie,
10.	Obowiązek alimentacyjny/ obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny	<ol style="list-style-type: none"> Oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 27 k.r.o.) UWAGA! Oboje małżonkowie są odpowiedzialni solidarnie za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny (art. 30 ust. 1 k.r.o.) Jeżeli prawo do mieszkania przysługuje jednemu małżonkowi, drugi małżonek jest uprawniony do korzystania z tego mieszkania w celu zaspokojenia potrzeb rodziny. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przedmiotów urządzenia domowego. (art.28¹ k.r.o.) Obowiązek alimentacyjny między małżonkami w trakcie trwania małżeństwa (art. 128 k.r.o.) Obowiązek alimentacyjny po ustaniu małżeństwa: - obowiązek jednego małżonka do dostarczania środków utrzymania drugiemu małżonkowi po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo po orzeczeniu separacji wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka (art. 130 k.r.o.) - małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka rozwiedzonego dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym usprawiedliwionym potrzebom uprawnionego oraz możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego (art. 60 § 1 k.r.o.) - jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczyniać się w odpowiednim zakresie do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku (art. 60 § 2 k.r.o.) UWAGA! Obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzonemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. 	<p>Brak obowiązku alimentacyjnego między konkubentami, zarówno w trakcie jak i po ustaniu konkubinatu</p> <p>Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci na zasadach ogólnych.</p>

		<p>Jednakże gdy zobowiązanym jest małżonek rozwiedziony, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten wygasa także z upływem pięciu lat od orzeczenia rozwodu, chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności sąd, na żądanie uprawnionego, przedłuży wymieniony termin pięcioletni (art. 60§ 3 k.r.o.)</p> <p>5. <u>Dziecko</u> może żądać świadczeń alimentacyjnych od męża swojej matki, nie będącego jego ojcem, jeżeli odpowiada to zasadom współżycia społecznego. Takie samo uprawnienie przysługuje dziecku w stosunku do żony swego ojca, nie będącej jego matką (art. 144 § 1 k.r.o.)</p> <p>6. Mąż matki dziecka, nie będący jego ojcem, może żądać od dziecka świadczeń alimentacyjnych, jeżeli przyczyniał się do wychowania i utrzymania dziecka, a żądanie jego odpowiada zasadom współżycia społecznego. Takie samo uprawnienie przysługuje żonie ojca dziecka, nie będącej matką dziecka. (art. 144 § 2 k.r.o.)</p>	
11.	Inne	<p>Lekarze, mogą udzielać informacji o stanie zdrowia pacjenta innym osobom, niż sam pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy, tylko i wyłącznie za zgodą pacjenta (art. 31 ust 1 i ust. 2 ustawy z dn. 5.12.1996 r. ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty)</p>	
12.		<p>Możliwość zastrzeżenia dożywocia na rzecz osoby bliskiej zbywcy (art. 908 § 3 k.c.), w tym również na rzecz konkubenta</p>	
13.	Postępowania cywilne	<p><i>UWAGA! w prawie cywilnym brak jest definicji osoby bliskiej. Wykładnia tego pojęcia z uwzględnieniem osób pozostających w stałym pożyciu (konkubinacie) jest wynikiem orzecznictwa Sądu Najwyższego</i></p> <p>Przed wydaniem postanowienia uznającego zaginionego za zmarłego sąd powinien wysłuchać w miarę możliwości osoby bliskie zaginionego (art. 533 k.p.c.) co odnosi się także do konkubentów</p> <ul style="list-style-type: none"> - małżonka/ek może być pełnomocnikiem procesowym strony (art. 87 § 1 k.p.c.) - małżonek ma prawo do odmowy zeznań w charakterze świadka, prawo to trwa nawet po ustaniu małżeństwa (art. 261 § 1 k.p.c.) - świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytanie, jeżeli zeznanie mogłoby narazić jego małżonka na odpowiedzialność karną hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową (art. 261 § 2 k.p.c.) - małżonek może złożyć wniosek o ubezwłasnowolnienie drugiego z małżonków, jest również uczestnikiem postępowania o ubezwłasnowolnienie (art. 545 § 1 i 546 § 1 k.p.c.) 	---
14.		<p style="text-align: center;">POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE</p> <p>- tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim jest podstawą do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz także z pobranego przez niego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych z prowadzenia przez niego innej działalności zarobkowej oraz z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy (art. 776¹ 1 k.p.c.)</p> <p>- tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątk-</p>	---

		<p><u>kowa</u>, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika (art. 787 k.p.c.)</p> <p>- na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim można prowadzić egzekucję z rachunku wspólnego dłużnika i jego małżonka. (art. 891² § 1 k.p.c.)</p>
15.	Postępowanie karne	<p><u>Osoba najbliższa</u> jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu (art. 115 § 11 k.k.)</p> <p><u>Uprawnienia stron oraz świadków w postępowaniu karnym związane instytucją osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 k.k.:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. świadek ma prawo odmowy zeznań, jeśli jest osobą najbliższą dla oskarżonego (art. 182 k.p.k.) * w przypadku małżonków prawo to trwa, mimo ustania małżeństwa 2. świadek ma prawo uchylenia się od odpowiedzi na poszczególne pytania, jeżeli odpowiedzi mogłyby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe (art. 183 § 1 k.p.k.) 3. świadek może żądać, aby przesłuchano go na rozprawie z wyłączeniem jawności, jeżeli treść zeznań mogłaby narazić na hańbę jego lub osobę najbliższą (art. 183 § 2 k.p.k.) 4. jeżeli wobec świadka lub osoby dla niego najbliższej zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie – świadek anonimowy (art. 84 § 1 k.p.k.) 5. świadek może zastrzec dane dotyczące miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratury lub sądu, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa użycia przemocy lub groźby bezprawnej wobec niego lub jego osoby najbliższej (art. 191 § 3 k.p.k.) 6. osoba najbliższa dla skazanego, może w razie jego śmierci złożyć wniosek o wznowienie postępowania na jego korzyść (art. 542 § 2 k.p.k.) 7. osoba najbliższa dla pokrzywdzonego, w razie jego śmierci może wykonywać prawa, które by mu przysługiwały gdyby żył (art. 52 § 1 k.p.k.), w szczególności mogą: <ul style="list-style-type: none"> - wytoczyć powództwo cywilne (art. 63 § 1 k.p.k.) – do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej - wstąpić w prawa powoda cywilnego, jeżeli pokrzywdzony przed swoją śmiercią takie powództwo wytoczył (art. 63 § 2 k.p.k.) - wstąpić w prawa oskarżyciela prywatnego (art. 62 § 1 k.p.k.) – w terminie zawitym 3 miesięcy od dnia jego śmierci - wstąpić w prawa oskarżyciela posiłkowego (art. 58 § 1 k.p.k.) – w każdym stadium postępowania 8. sąd jest obowiązany zawiadomić osobę najbliższą dla oskarżonego o zastosowaniu wobec niego tymczasowego aresztowania (art. 261 § 1 k.p.k.) <p><u>Prośba o ułaskawienie skazanego</u></p> <p>Wniosek może złożyć sam skazany, osoba uprawniona do składania na jego korzyść środków odwoławczych, krewni w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo, małżonek i osoba pozostająca ze skazanym we wspólnym pożyciu (art. 560 § 1 k.p.k.)</p> <p><u>Wyjątek od zasady „rozciągnięcia” wniosku o ściganie na inne osoby</u></p> <p>W razie złożenia wniosku o ściganie niektórych tylko sprawców obowiązek ścigania obejmuje również inne osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku, o czym należy uprzedzić składającego wniosek. <u>Przepisu tego nie stosuje się do najbliższych osoby składającej wniosek</u> (art. 12 § 2 k.p.k.)</p>
16.	Postępowanie administracyjne i sądowo administracyjne	<p>Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych (art. 33 § 1 k.p.a.)</p> <p>- w sprawach mniejszej wagi organ administracji publicznej może nie żądać pełnomocnictwa, jeśli pełnomocnikiem jest członek najbliższej rodziny lub domownik strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do występowania w imieniu strony (art. 33 § 4 k.p.a.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. małżonek ma prawo do odmowy zeznań w charakterze świadka, prawo to trwa nawet po ustaniu małżeństwa (art. 83 § 1 k.p.a.) 2. w postępowaniu przed sądami administracyjnymi pełnomocnikiem strony może być m.in. jej małżonek (art. 35 § 1 p.p.s.a.)